

Saksbehandler:

Vår dato:
06.07.2023
Deres dato:Vår referanse:
Deres referanse:

Skoleeiere

Endringer i databehandleravtalen for kartleggingsverktøyet i grunnleggende norsk

Hvorfor får dere dette brevet?

Dere som skoleeier har signert databehandleravtale med Utdanningsdirektoratet som databehandler. Databehandleravtalen gjelder for systemet Kartleggingsverktøyet i grunnleggende norsk. Vi ønsker med dette brevet å informere om endringer som vil bli gjort i databehandleravtalen. Ettersom mange avvikler ferie i juli, vil endringene ikke tre i kraft før 15. september 2023. Hvis dere ikke godtar endringene, må dere si opp databehandleravtalen før 1. september 2023 og slutte å bruke kartleggingsverktøyet senest 14. september 2023.

Bakgrunnen for at vi gjør endringer i databehandleravtalen er spørsmål fra skoleeiere og fordi vi ser behov for å justere noen punkter. Dere finner den nye databehandleravtalen vedlagt, men vi vil redegjøre for endringene i dette brevet, slik at det er lettere for dere å få oversikt over hva som vil bli endret i databehandleravtalen fra 15. september. I tillegg vil vi rette opp noen skrivefeil, uten at disse omtales nærmere i dette brevet.

Flytting av omtale

Omtalen av hva kartleggingsverktøyet er, vil bli flyttet fra punkt 1.2 *Databehandleravtalens hensikt* til punkt 1.3 *Bakgrunn og formål*, der vi mener at omtalen passer bedre inn. Omtalen av kartleggingsverktøyet er ikke endret.

Omtale av elever som kartlegges i verktøyet

I gjeldende avtale står det at elever som blir kartlagt i verktøyet omtales som «registrerte» i denne avtalen. Ettersom «registrerte» har en gitt betydning i personvernforordningen, og vår definisjon dermed kan føre til misforståelser, endrer vi omtalen av elever som blir kartlagt i verktøyet til «elever». Dette vil ikke føre til noen realitetsendringer, men vil gjøre det tydeligere at skoleeier og Utdanningsdirektoratet hhv. skal ivareta de registrertes rettigheter etter personvernforordningen og bistå med dette, og ikke bare ivareta elevenes rettigheter.

Elevers personnummer eller D-nummer

I gjeldende databehandleravtale står det at sjekk av elevens D-nummer og fødselsnummer gjøres mot Folkeregisteret. Dette er i ny versjon av databehandleravtalen rettet til "Ved registrering av D-nummer og fødselsnummer sjekker kartleggingsverktøyet automatisk at nummeret er unikt i databasen og at ingen elever er registrert med dette nummeret tidligere. Dersom eleven har en kartlegging ved en tidligere skole registrert i kartleggingsverktøyet, vil bruker ved ny skole gjennom kartleggingsverktøyet kunne be tidligere skole om å overføre eleven til ny skole."

Beskrivelsen av behandling av personopplysninger i verktøyet

Vi har sett behov for å beskrive behandlingen av personopplysninger bedre i databehandleravtalen punkt 3.2. Dere vil se at vi i siste avsnitt har presisert at Utdanningsdirektoratet kan aggregere data og hente ut *anonymiserte* data/statistikk over bruk av verktøyet og at *formålet er å utvikle og forbedre kartleggingsverktøyet*. I dag ser punkt 3.2 slik ut:

«Brukere:

- Innhenting
- Pålogging og registrering av brukere

- Databehandler samler opplysningene i kartleggingsverktøyet
- Lagring
- Informasjon om brukerne lagres til brukerne selv velger å slette seg som bruker av verktøyet. Arkivverdig informasjon som skal lagres iht. arkivloven slettes imidlertid ikke.
- Bruk
 - o Tilknytning til organisasjon
 - o Tildeling av rolle
- Utlevering/overføring
 - o Persondata utleveres/overføres ikke

Den registrerte:

- Innhenting
 - o Registrering og kartlegging av elevene. Personopplysningene innhentes fra den registrerte selv og ev. dens foreldre og skoleadministrative systemer.
- Lagring
 - o Informasjon om de registrerte lagres så lenge det er nødvendig for å oppfylle formålet i opplæringsloven § 2-8, § 3-12, ev. friskoleloven § 3-5. Arkivverdig informasjon som skal lagres iht. arkivloven slettes ikke.
- Bruk
 - o Identifisering av elev
 - o Nødvendig info for å kartlegge elevens behov for særskilt norskopplæring
- Utlevering/overføring
 - o Persondata utleveres/overføres ikke
 - o Analyse av tall/statistikk
 - o Behandlingsansvarlig gir databehandler rett til å aggregere data for å lage analyser og statistikk.»

Fra 15. september 2023 vil omtalen i punkt 3.2 se slik ut:

«Brukere:

- Innhenting
 - Skoleleder registrerer elevens lærere i kartleggingsverktøyet.
 - Databehandler innhenter opplysninger om bruker ved innlogging gjennom UIDP (Databehandlers påloggingsløsning).
 Databehandler samler opplysningene i kartleggingsverktøyet
- Lagring
 - Databehandler samler opplysningene i kartleggingsverktøyet og i back-up hos underdatabehandler.
- Bruk
 - o Tilknytning til organisasjon
 - o Tildeling av rolle

Eleven:

- Innhenting
 - o Registrering og kartlegging av elevene. Lærer eller annen ansatt på skolen legger inn elevens personopplysninger.
- Lagring
 - o Kartleggingen lagres i kartleggingsverktøyet og i back-up hos underdatabehandler.
- Bruk
 - o Identifisering av elev
 - o Nødvendig informasjon for å kartlegge elevens behov for særskilt språkopplæring
- Sletting

- En funksjon for automatisk sletting vil utvikles i løpet av 2024. Når funksjonen er klar, vil kartlegginger eldre enn tre år slettes automatisk. Skoleeier kan velge å selv slette kartleggingene tidligere. Kartleggingene finnes i back-up hos underdatabehandler i 30 dager etter sletting i verktøyet.

Databehandler kan aggregere data og hente ut anonymiserte data/statistikk over bruk av verktøyet. Formålet med statistikken er å utvikle og forbedre kartleggingsverktøyet.»

Dere vil se at punktet «Persondata utleveres/overføres ikke» er strøket, uten at dette medfører en realitetsendring. Når det ikke er omtalt i databehandleravtalen har Utdanningsdirektoratet som databehandler ikke anledning til å utlevere eller overføre personopplysninger utover det som fremgår av avtalen.

Formålet med behandling av personopplysninger

I omtalen av formålet med kartleggingsverktøyet står det én gang særskilt norskopplæring og én gang særskilt språkopplæring, og i ny databehandleravtale vil vi kun bruke begrepet særskilt språkopplæring for å ikke snevre inn formålet med kartleggingen.

Databehandlers plikter

I gjeldende databehandleravtale punkt 4 *Databehandlers plikter* står det avslutningsvis i punkt 1 at databehandler har ingen selvstendig råderett over personopplysningene. Utdanningsdirektoratet har tilføyd «utover det som fremgår av Databehandleravtalen» til slutt i nevnte setning, ettersom vi også har forbeholdt oss retten til å aggregere data og hente ut anonymiserte data/statistikk over bruk av verktøyet.

I punkt 3 av Databehandlers plikter har vi strøket at databehandler skal vurdere innsyn, retting og sletting på selvstendig grunnlag, og heller skrevet at databehandler skal henvise den registrerte til Behandlingsansvarlig. Årsaken er at skoleeier som behandlingsansvarlig er ansvarlig for å oppfylle de registrertes rettigheter etter personvernforordningen. Det er dermed naturlig at skoleeier henvender seg til Utdanningsdirektoratet for bistand knyttet til å oppfylle de registrertes rettigheter. Dette er i ny versjon av databehandleravtalen også presisert i punkt 6.2, der det i andre kulepunkt presiseres at brukerne også kan «slettes ved forespørsel *fra skoleeier til Databehandler*» fremfor bare «slettes ved forespørsel».

Presisering av kontaktopplysninger

I databehandleravtalen punkt 5 andre avsnitt fremgår det at eventuelle instruksjoner fra Behandlingsansvarlig til Databehandler skal rettes til «Databehandlers kontaktperson som fremgår av denne avtalens punkt 1.4.» Dette er i den nye versjonen av databehandleravtalen rettet til «Databehandler på den måten som fremgår av denne avtalens punkt 1.4.». I 1.4 har det hele tiden vært Utdanningsdirektoratets postmottak som har vært angitt, og ny formulering passer derfor bedre med de reelle kontaktopplysningene.

Forlenget frist for Behandlingsansvarlig

I gjeldende avtale står det i punkt 8 *Bruk av underdatabehandler*, punkt 9 *Overføring til land utenfor EU/EØS* og punkt 10 *Varighet, revisjon, mislighold og opphør* at Utdanningsdirektoratet som databehandler som hovedregel skal gi beskjed til skoleeier senest én måned før endringen trer i kraft. Det står også at skoleeier kan motsette seg endringer innen to uker. Vi ser at databehandleravtalen har korte frister, særlig i forbindelse med ferieavvikling, og vi vil i ny versjon av databehandleravtalen endre fristene. Utdanningsdirektoratet skal i ny versjon av databehandleravtalen som hovedregel gi skoleeier beskjed om endringer to måneder før endringen trer i kraft. Skoleeiers frist til å si opp avtalen som følge av ny underdatabehandler eller behandling av personopplysninger utenfor EØS, vil endres til 6 uker etter at underretningen er mottatt.

Overføring til land utenfor EØS

I databehandleravtalen vil omtalen av EU/EØS gjennomgående endres til EØS, ettersom EU er en del av EØS.

Første og andre avsnitt vil bli endret for å tydeliggjøre at punkt 9 kun handler om behandling innenfor eller utenfor EØS. Vi har dessuten endret omtalen av hvor vi lagrer personopplysninger til innenfor EØS, selv om det ikke er noen reell endring i underdatabehandlere eller lagring. Endring av underdatabehandlere vil fremdeles varsles i tråd med punkt 8, men om samme underdatabehandler velger å lagre i et annet land innenfor EØS, ser vi ikke behov for å varsle Behandlingsansvarlig. Dette fordi personvernet skal være tilfredsstillende i alle land innenfor EØS.

Arkivering

I gjeldende avtale punkt 10 *Varighet, revisjon, mislighold og opphør* er det i fjerde avsnitt lagt inn et forbehold i forbindelse med omtalen av at Databehandler ikke har anledning til å beholde noen kopi eller annen gjengivelse av personopplysninger i noen form eller på noe medium. Forbeholdet lyder: «Dette gjelder ikke for informasjon som er arkivpliktig etter arkivloven eller andre lovbestemmelser.»

Ettersom formuleringen kan misforstås til at Utdanningsdirektoratet som databehandler kan ha arkivplikt når det gjelder det som er registrert i kartleggingsverktøyet, vil det i ny databehandleravtale omformuleres til: «Kun arkivpliktig korrespondanse om databehandleravtalen vil bli arkivert.»

Rett til å utestenge brukere

I gjeldende databehandleravtale punkt 10 *Varighet, revisjon, mislighold og opphør* fremgår det i siste avsnitt at: «Databehandler har rett til å utestenge brukere av kartleggingsverktøyet, samt slette ikke-arkivverdig informasjon om denne, dersom denne bryter med det som følger av personverninformasjonen om verktøyet, herunder, men ikke begrenset til, å ikke legge inn personopplysninger om eleven eller andre som ikke er nødvendige for kartleggingen av språket til eleven. Dersom bruker av verktøyet bryter med personverninformasjonen kan Databehandler heve avtalen.»

Utdanningsdirektoratet er ikke inne i kartleggingsverktøyet og ser hva brukere fyller ut i kartleggingene, og har heller ikke myndighet til dette etter databehandleravtalen. Utdanningsdirektoratet har derfor ikke forutsetninger for å kunne utestenge brukere eller heve databehandleravtalen. Avsnittet strykes derfor i ny utgave av databehandleravtalen.

Tvisteløsning

I databehandleravtalen punkt 12 *Twister og lovvalg* første og andre avsnitt står det at: «Twister eller uoverensstemmelser mellom partene skal først søkes løst mellom partene. Dersom dette ikke lykkes, skal uenigheten overføres til neste nivå oppover i linjen inntil enighet oppnås. Dette er i samsvar med alminnelig praksis i forvaltningen. Dette gjelder kun der behandlingsansvarlig er en offentlig virksomhet.»

Andre avsnitt vil i ny versjon av databehandleravtalen bli strøket, ettersom dette kun er relevante formuleringer i avtaler mellom statlige forvaltningsorganer.

Øvrig informasjon

I forbindelse med at databehandleravtalen revideres, vil også vår personverninformasjon om kartleggingsverktøyet bli oppdatert på udir.no innen 15. september.

Vennlig hilsen

Ingrid Stark Huseby (jurist)

Torbjørn Grantangen (tjenesteansvarlig)

Dokumentet er elektronisk godkjent

Vedlegg: Databehandleravtalen slik den vil se ut fra 15. september